

Voda: Jakost vody však není zcela uspokojivá z hlediska plnění a dosažení cílů dobrého stavu útvaru povrchových vod v plánech povodí dle Rámcové směrnice o vodách. Významná část vod je nadále kontaminovaná živinami a přípravky na ochranu rostlin. Málo uspokojivá je situace v eutrofizaci stojatých a tekoucích vod (způsobená sloučeninami fosforu a dusíku). Z dlouhodobého pohledu se stav vod mírně zlepšuje (porovnání map jakosti vody, které jsou sestaveny podle souhrnného hodnocení základních ukazatelů kyslíkového režimu dle ČSN 75 7221). Snižuje se i průměrná koncentrace celkového fosforu, která v roce 2013 dosáhla ve vodních tocích 0,13 mg/l. Důvodem pozitivního dlouhodobého vývoje je skutečnost, že část znečištění fosforem pochází z bodového znečištění, které prochází čištěním a jehož objem se obecně snižuje. Pokles vnosu fosforu byl podpořen i omezením používáním fosfátů v pracích prostředcích (od r.2006) a nižším objemem aplikovaných fosforečných hnojiv v zemědělství.

Přesto podstatná část fosforu v současnosti pochází z plošných zdrojů znečištění (hnojení z.p.) a takový typ znečištění lze jen obtížně odstraňovat. Fosfor je i nadále hlavním faktorem způsobující eutrofizaci. Od roku 2000 došlo k redukci úseků zařazených v V. třídě jakosti (nejhorší) a ke zvýšení úseků s neznečištěnou a mírně znečištěnou vodou (celkem bylo v roce 2013 zařazeno do IV.A V. třídy jakosti 12 % délky vodních toků). Zemědělství je především zdrojem tzv. plošného znečištění vod dusičnany, jejichž koncentrace ve vodních tocích v období 2000 – 2013 v podstatě stagnuje (s výraznějšími meziročními výkyvy v důsledku přívalových dešťů a různé míry smyvu hnojiv z půdy do vod), a to i při 49 % z.p. zařazené do oblastí vymezených jako zranitelné dusičnany ze zemědělské produkce. Významným zdrojem dusíku jsou mimo atmosférické depozice a splaškových vod dusíkatá hnojiva, jejichž spotřeba proti obdobím před r.1990 klesala, ale od r. 2000 znovu roste (86,3 kg účinného N/ha z.p.v r. 1990; 58,9 kg N/ha v r. 2000; 92,6 kg N/ha v r. 2015). Voda z území ČR vlivem změn v zemědělské krajině příliš rychle odtéká (26,2 % toků je napřímeno a 25,7 % zemědělských půd je odvodněno). Velká část zemědělské krajiny ztratila krajinné prvky a neplní řadu funkcí při zadržování vody. Důsledkem jsou zvýšená rizika dopadů sucha a povodní, která vlivem změny klimatu dále porostou. Nedostatek vody se stává jedním ze závažných problémů nejen v zemědělství.

Druhovú různorodost: V ČR je více než 300 tis. ha cenných (tj.přirozených a polopřirozených) travních porostů, z nichž zhruba 33 % je v nepříznivém a 54 % v neuspokojivém stavu. Druhovú rozmanitost je dlouhodobě nízká především v tzv. volné krajině (mimo chráněná území). Stav populace bezobratlých na travních porostech prudce klesají (např.motýli), stejně jako stavy ptactva vázaných na zemědělskou krajinu (např.pokles stavů koroptve polní o 82 % od roku 1982). Ztrátou, resp. pomalou obnovou krajinných prvků neplní zemědělská krajina svou úlohu v ochraně biodiverzity.

Změna klimatu: Emise skleníkových plynů jsou relativně vysoké (ve srovnání se zeměmi EU). Fixace CO₂ ještě zdaleka nedosáhla svého potenciálu, i když objem ukládaného CO₂ v půdě a v dřevní hmotě je značný. Podle National GHG inventory report of the Czech republic 1990-2012 ve všech sledovaných kategoriích v sektoru zemědělství rovnoměrně klesaly emise GHG z 16 307 (Gg CO₂ eq.) v r. 1990 na 8 058 (Gg CO₂ eq.) v r. 2012, což činí pokles o 49,4 %. V sektoru LULUCF se zvýšila fixace z -3 437 (Gg CO₂ eq.) v r. 1990 na -7 252 (Gg CO₂ eq.) v r. 2012. To znamená zvýšení fixace o 52,6 %. Obecně však české zemědělství není dostatečně adaptačně připraveno na očekávanou změnu klimatu (viz např. situace v Jihomoravském kraji).

Spotřeba přírodních zdrojů: Zemědělství nedostatečně šetří energií a zdaleka nedosahuje možného potenciálu v produkci obnovitelných zdrojů energie. Spotřeba vody v zemědělství není vysoká, avšak spotřebovává se více vody, než je vykazováno.

Zdroj : *Zprávy o stavu zemědělství ČR 2004 – 2014 (MZe), Zpráva o stavu životního prostředí 2013 (MŽP), včetně vyhodnocení stavu evropsky významných typů stanovišť v ČR 2007 – 2012, Statistická ročenka životního prostředí ČR 2014 (MŽP,Cenia), ČÚZK.*

Strukturální ukazatele českého zemědělství se výrazně liší od naprosté většiny zemí EU. Ekonomicky rozhodující část českého zemědělství má velkovýrobní charakter s převahou najaté práce i půdy a s relativně nízkou mírou diverzifikace činností. Tyto charakteristiky sice vytvářejí potenciál pro využití výhod z velikosti, na druhou stranu snižují „manévrovací“ prostor při řízení rizik, v některých případech zhoršují vztahy k environmentálně šetrnému užití půdy a v případě poklesu pracovně náročnější produkce také nepřispívají k udržení zaměstnanosti venkova .

Celkově¹⁵ ve srovnání se svými konkurenty z vyspělejších evropských zemí i přes určité zvýšení produktivity v průměru dospělo české zemědělství za daných podmínek podpor a trhů do nákladově náročného typu zemědělství s klesající intenzitou, který kromě toho nepřispívá ani ke zlepšování životního prostředí ani k rozvoji venkova.